

- har bir mavzuda talabalarning soʻz boyligini oshirishni tekshiradigan nazorat ishlarni olib boorish lozim;

-Nazorat ishlari sinonim, antonim, tarjima, zamon topish, kategoriyalarga boʻlish, soʻz maʼnosini ingliz tilida topish, test kabi vazifalar bilan oʻtkazilishi mumkin;

Bunday mashqlarni bajarish tibbiyot talabalarining ingliz tilini oʻrganishga qiziqishini oshiradi va motivatsiya beradi.

Ammo xamma vaqt ham talabalar uchun tanlangan mavzular topshiriqlari hamma guruhga ham qiziqarli boʻlmasligi mumkin, sababi bu holat ularning sharoitlaridan kelib chiqishi mumkin. Shuning uchun, pedagog muntazam ravishda talabalarning aktiv va passivligiga, darsga eʼtiborini his qilib, dars jarayonini talabalarning holatiga moslashtirib improvizatsiya qilishi maqsadga muvofiq boʻladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1 П.И.Образцов ва О.Ю. Иванова. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов. ОПЕЛ 2005. 116 b.
- 2 Д.Д.Матухин. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку студентов лингвистических специальностей. Науки и образования 123 -124 b
- 3 Khodjaniazova, U. K. . (2021). SIMILARITIES AND DIFFERENCES OF SPOKEN AND WRITTEN LANGUAGE. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS, 2(08), 20–23. <https://doi.org/10.37547/pedagogics-crjp-02-08-06>
4. Ходжаниязова , У. (2023). Воздействие эмоционального компонента на процесс обучения иностранному языку. Общество и инновации, 4(9/S), 15–18. <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss9/S-pp15-18>

O'ZBEKISTON SHAROITIDA UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMI ORQALI YOSHLARNING MA'NAVIY DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISH

*Ergashbayev Shohbozbek
Namangan Davlat Pedagogika Instituti doktranti*

Anotatsiya: Maqolada O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish masalasi tahlil qilinadi. Maqola yoshlarning ma'naviy rivojlanishida ta'limning o'rni, uzluksiz ta'limning barcha bosqichlari orqali ma'naviy qadriyatlarni o'rgatishning ahamiyati hamda ta'lim tizimining ijtimoiy va pedagogik jihatlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: Uzluksiz ta'lim, yoshlar ma'naviy dunyoqarashi, ta'lim tizimi, ma'naviy rivojlanish, pedagogik yondashuvlar, qadriyatlar, ijtimoiy ta'lim, O'zbekiston, xalqaro tajriba.

Kirish. O'zbekistonda ta'lim tizimining rivojlanishi, ayniqsa yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Hozirgi kunda ta'lim tizimi faqat ilmiy bilimlarni emas, balki yoshlarning ma'naviy qadriyatlarini ham o'rgatish orqali ijtimoiy barqarorlik va insonparvarlikni ta'minlashga qaratilgan. Maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan uzluksiz ta'lim tizimi, aynan yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishda o'zining o'rni va ahamiyatiga ega. O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimi islohotlari so'nggi yillarda jiddiy o'zgarishlarga yuz tutdi. 2020-yilda Prezidentning "Ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari to'g'risida"gi qaroriga asosan, ta'lim jarayonini uzluksiz va sifatli shakllantirishga katta e'tibor qaratilgan[1;3]. 2023-yilda O'zbekistonning maktabgacha ta'limga qamrab olish darajasi 74,4 foizni tashkil etdi, bu ko'rsatkichni 2026-yilga borib 80 foizga oshirish rejalashtirilgan. Biroq, bu yutuqlarga erishish uchun ta'lim sifatini oshirish va yoshlarni ma'naviy tarbiyalashda yangi pedagogik metodlarni joriy etish zarur. Uzluksiz ta'lim tizimi yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning muhim omili sifatida, ularning ijtimoiy qadriyatlar va me'yorlarni anglashga yordam

beradi[2;5]. Yoshlarning ongini shakllantirishda maktabgacha ta'lim, umumta'lim maktablari va oliy ta'lim tizimining uzviyligi muhim rol o'ynaydi.

Adabiyotlar tahlili. O'zbekistonda yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishda uzluksiz ta'lim tizimi masalasi so'nggi yillarda keng ilmiy tadqiqot obyekti bo'lib kelmoqda. Ma'naviy tarbiya va ta'lim sohasidagi nazariy yondashuvlar bo'yicha ko'plab ilmiy manbalar mavjud bo'lib, ular ta'lim jarayonida qadriyatlarni shakllantirishning turli metodologik yondashuvlarini o'rganadi. Masalan, A. Muhammadjonov (2021) o'zining tadqiqotlarida yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda maktabgacha ta'limning ahamiyatini alohida ta'kidlagan[4;2]. U maktabgacha ta'limda ma'naviy qadriyatlarning ta'lim jarayoniga joriy etilishi, uning bolaning ijtimoiy moslashuvi va hayotga tayyorlanishidagi roli haqida fikr bildiradi.

Metodologik qism. Maqolaning metodologik asoslari ta'lim tizimining yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishdagi o'rnini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda bir nechta ilmiy yondashuvlar va metodlar qo'llanilgan bo'lib, ular ta'lim tizimining samaradorligini baholash, yangi pedagogik usullarni sinovdan o'tkazish, va yoshlarning ma'naviy qadriyatlarni qabul qilish darajasini aniqlashga imkon berdi. Birinchi yondashuv — tahliliy-metodik yondashuv bo'lib, bu metod yordamida ta'lim tizimining barcha bosqichlari (maktabgacha, umumta'lim, oliy ta'lim) va ularning bir-biriga uzviyligi tahlil qilindi. Ushbu metod, ta'lim jarayonida ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishning ahamiyatini aniqlashga va ta'limning umumiy maqsadlariga erishishdagi roli hamda metodik yondashuvlarning samaradorligini baholashga imkon berdi. Ikkinchi metod — so'rov va interv'yu usuli. Tadqiqot davomida O'zbekistonning turli hududlarida joylashgan ta'lim muassasalarida o'qiyotgan yoshlar, ularning ota-onalari va pedagoglar bilan so'rovlar va interv'yu o'tkazildi. Bu metod yoshlarning ta'limdagi ma'naviy qadriyatlarni qabul qilish va tushunish darajasini aniqlashda muhim ahamiyatga ega bo'ldi. So'rovlar natijalari ta'lim tizimining samaradorligini va yoshlarning ijtimoiy-ma'naviy rivojlanishini yanada chuqurroq o'rganishga yordam berdi. Uchinchi metod — eksperimental metod bo'lib, bu metod yordamida ta'lim muassasalarida turli pedagogik yondashuvlar va innovatsion metodlar sinovdan o'tkazildi[7;2].

Natijalar. Ushbu tadqiqotda O'zbekistondagi ta'lim tizimining yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishdagi o'rni va samaradorligi chuqur tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari bir necha muhim yo'nalishlar bo'yicha quyidagi xulosalarga olib keldi: Birinchi natija, O'zbekistondagi ta'lim tizimining ma'naviy rivojlanishga qaratilgan yondashuvlarining samaradorligi bo'yicha, ta'lim tizimining yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda faol ishtirok etayotgani ko'rsatildi. Tadqiqotda so'rovlar va eksperimentlar yordamida, maktabgacha ta'lim muassasalarida o'quvchilarning 78,4% dan ortig'i ma'naviy qadriyatlar haqida yaxshi tushunchaga ega ekanligi aniqlangan. Bu, O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimining yoshlarni axloqiy va ma'naviy jihatdan rivojlantirishdagi salohiyatini ko'rsatadi. Bundan tashqari, ta'lim jarayonida yoshlarning o'z-o'zini anglash, boshqa odamlar bilan muomala qilish va jamoada ishlash kabi muhim ijtimoiy-ma'naviy ko'nikmalarni shakllantirishda mavjud metodik yondashuvlar samarali ekanligi ta'kidlandi. Ikkinchi natija, xalqaro tajribalar va yondashuvlarni o'rganish asosida kelib chiqdi. Tadqiqot davomida Finlyandiya, Yaponiyaning va Singapurning ta'lim tizimlari o'rganildi. Ushbu davlatlarda yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilayotganligi aniqlangan. Xususan, Yaponiyada ta'lim jarayonida mas'uliyat, hurmat, ijtimoiy adolat kabi qadriyatlar yoshlar ongida shakllantiriladi, bu esa ularning ijtimoiy faolligini oshiradi. Finlyandiya ta'lim tizimida esa innovatsion metodlar yordamida ma'naviy tarbiya berishning yuqori samaradorligi namoyon bo'ladi. Singapurda esa o'quvchilarga axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish uchun maxsus dasturlar va o'quv rejalar ishlab chiqilgan[9;3].

Muxokama. O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish masalasi hozirgi kunda ta'lim tizimining eng dolzarb va ijtimoiy ahamiyatga ega yo'nalishlaridan biridir. Tadqiqot natijalari, shuningdek, ma'naviy rivojlanishning ta'lim tizimida to'liq integratsiyalangan yondashuvni joriy etish zarurligini ko'rsatdi. Bu yondashuv

nafaqat ta'lim muassasalarida, balki jamiyatning barcha sohalarida, yoshlar orasida ma'naviy qadriyatlarni mustahkamlash uchun imkoniyatlar yaratadi. Tadqiqot natijalaridan kelib chiqqan holda, maktabgacha ta'lim bosqichidan boshlab, ma'naviy qadriyatlarni o'rgatishdagi innovatsion metodlar va pedagogik texnologiyalarning samaradorligini ko'rish mumkin. Bu metodlar yoshlarning axloqiy va ijtimoiy rivojlanishiga ta'sir qilayotgan asosiy omillar sifatida e'tiborga olinadi. Maktabgacha ta'limdagi 78,4% o'quvchilarning ma'naviy qadriyatlarni yaxshi u bilan birga, umumta'lim maktablari va oliy ta'lim muassasalarida ma'naviy qadriyatlarni o'rgatishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar, bu jarayonni samarali tashkil etishda e'tibor qaratilishini talab etadi.

Xulosa. Maqolada O'zbekistonda uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning ahamiyatini tahlil etdi. Tadqiqot davomida olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, ta'lim tizimining ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishdagi o'rni juda katta. Maktabgacha ta'lim bosqichidan boshlab, yoshlarning axloqiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlash, ularni jamiyatga foydali, ma'naviyatli va mas'uliyatli insonlar sifatida shakllantirish uchun uzluksiz ta'lim tizimi samarali vosita bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Nazarkulovna P. G. et al. Yosh avlodni intellektual va ijodiy qobiliyatini rivojlantirish bo'yicha davlat ta'lim siyosati //tadqiqotlar. – 2024. – T. 32. – №. 1. – C. 156-158.
2. Mudarifovna I. Z. Yoshlarga oid davlat siyosatining ayrim xususiyatlari //pedagogical sciences and teaching methods. – 2024. – T. 4. – №. 39. – C. 8-13.
3. Dautova B. E. Rivojlangan davlatlarda davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanish tarixi //scholar. – 2023. – T. 1. – №. 33. – C. 231-238.
4. Ruzieva S. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash va rivojlantirishda faoliyatning o'rni //Buxoro davlat pedagogika instituti jurnali. – 2021. – T. 1. – №. 1.
5. Mahmudova D. O'zbekiston va finlandiya ta'lim tizimlarining global ta'lim xaritasidagi o'rni va ahamiyati //Nordic_Press. – 2024. – T. 3. – №. 0003.
6. Buribayevich E. J. Uzluksiz ta'lim tizimi modernizatsiyasida zamonaviy pedagogning kreativlik salohiyati //fan, ta'lim va amaliyotning integrasiyasi. – 2024. – T. 5. – №. 1. – C. 63-68.
7. Fazilovna A. Z. Buyuk britaniya ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlari //modern educational system and innovative teaching solutions. – 2025. – T. 1. – №. 7. – C. 108-112.
8. Zafar X. Uzluksiz ta'lim va kasbiy rivojlanishni ta'minlash maqsadida pedagog kasbiy mahoratini baholashni rivojlantirish //Elita. uz-Elektron Ilmiy Jurnal. – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 179-186.
9. Shohbozbek E. Renewal of the social sphere and stable society system in the process of reforms //American Journal Of Social Sciences And Humanity Research. – 2024. – T. 4. – №. 09. – C. 16-20.

GRAMMATICAL SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN ENGLISH AND UZBEK: A COMPARATIVE STUDY

Erkinova Guliyoraxon Azamat qizi
1st year bachelor, KSU named after Berdakh
Keulimjaeva G.K.
Scientific adviser, EFL Teacher,
Berdakh Karakalpak State University

Abstract: This study examines the grammatical similarities and differences between English and Uzbek, two languages that belong to different linguistic families. English, a Germanic language within the Indo-European family, and Uzbek, a Turkic language from the Altaic family, differ significantly in sentence structure, verb formation, and noun inflection. While English relies on a fixed word order